

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra jazyků

Bakalářská práce

Evropské dotace a jejich využití v regionu Klatovska

Hana Hermannová

© 2023 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Hana Hermannová

Veřejná správa a regionální rozvoj – c.v. Klatovy

Název práce

Evropské dotace a jejich využití v regionu Klatovska

Název anglicky

European funds and their utilization in the Klatovy region

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je popsání projektového záměru, jehož součástí je zmapování a popsání existujících vzdělávacích programů pro děti zaměřených na zemědělství, podpora venkova a vzdělávání. Dalším bodem je popsání jednotlivých dotačních programů, ze kterých by se dal projektový záměr čerpat a následně vybrání konkrétního programu a příprava projektové žádosti.

Metodika

Rešerše existujících jednotlivých dotačních programů a následná analýza nejlepších programů, ze kterých by se daly dotace čerpat.

Doporučený rozsah práce

30-40 stran

Klíčová slova

projektový záměr, vzdělávací programy, dotační programy, evropské dotace, projektová žádost

Doporučené zdroje informací

BALDWIN, R. E. – WYPLOSZ, C. – ŠAROCH, S. *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8.

Dotace EU <https://www.dotaceeu.cz/cs/uvod>

MACHÁLEK, Petr, Martin ČERNÝ a Dominika GROHMANN. Dotační politiky EU: Jak napsat dobrou projektovou žádost [online]. Brno: Masarykova Univerzita, 2014 [cit. 2022-04-11], 93 s. ISBN 978-80-210-7119-3. Dostupné z:

<https://munispace.muni.cz/library/catalog/view/156/314/219-1/#preview>

Ministerstvo pro místní rozvoj <https://mmr.cz/cs/uvod>

Ministerstvo vzdělávání <https://www.msmt.cz/>

Ministerstvo zemědělství <https://eagri.cz/public/web/mze/>

PANFIL, T. – FIDLER, J. *Evropská unie : vše, co bychom měli vědět*. Havlíčkův Brod: Fragment, 2003. ISBN 80-7200-805-6.

STRNADOVÁ, Zuzana. Co by měl vědět příjemce dotace [online]. Praha: GRADA Publishing, 2019, 160 s. ISBN 978-80-271-2696-5. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=T_-PDwAAQBAJ&printsec=frontcover&key=AlzaSyDIPfl89JdFhWBVsMVsavVo6aNh057xITc#v=onepage&q&f=false

Úhlava – obecně prospěšná společnost <http://www.uhlava.cz/>

WESSELS, W. – MIKEŠTÍK, A. – BEDNAŘÍKOVÁ, M. – WEIDENFELD, W. *Evropská unie od A do Z : příručka evropské integrace*. Praha: Karolinum, 1997. ISBN 80-7184-413-6.

ZLÝ, B. *Evropská unie a integrační procesy od A až do Z : výkladový slovník*. Ostrava: Montanex, 2001. ISBN 80-7225-045-0.

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – PEF

Vedoucí práce

Mgr. PhDr. Milena Dvořáková, MBA

Garantující pracoviště

Katedra jazyků

Elektronicky schváleno dne 31. 5. 2022

PhDr. Mgr. Lenka Kučířková, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 27. 10. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 21. 11. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Evropské dotace a jejich využití v regionu Klatovska" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 9.3.2023

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí práce Mgr. PhDr. Mileně Dvořákové, MBA, za poskytnutí volného prostoru pro tvorbu bakalářské práce a její zpětné vazby a připomínky. Dále bych velmi ráda poděkovala Ing. Heleně Hnojské a Ing. Pavlu Vondráčkovi ze společnosti Úhlava o.p.s. za cenné rady a motivaci. V neposlední řadě děkuji své rodině za pomoc, rady a korekturu v rámci bakalářské práce a za podporu v průběhu celého studia

Evropské dotace a jejich využití v regionu Klatovska

Abstrakt

Bakalářská práce je zaměřena na téma „Evropské dotace a jejich využití v regionu Klatovska“. Teoretická část bakalářské práce se zabývá základními pojmy v obecné rovině s Evropskými dotacemi, vysvětluje, co Evropské dotace jsou, jak se člení, jakým způsobem je možné o ně žádat a jakým způsobem je možné je čerpat. Praktická část bakalářské práce se zaměřuje na vytvoření konkrétního projektového záměru. V rámci projektového záměru zkoumá praktická část práce jednotlivé společnosti, které se v rámci zemědělství zabývají vzdělávacími programy určené pro mimoškolní aktivity dětí prvního a druhého stupně základních škol. Součástí praktické části bakalářské práce je uvedena analýza Operačních programů, které napomohou financování projektového záměru.

Klíčová slova: Evropská unie, Evropské dotace, Fondy Evropské unie, dotační programy, financování, Operační programy, farmy a zemědělské společnosti, vzdělávací programy, projektový záměr

European funds and their utilization in the Klatovy region

Abstract

Bachelor's work focuses on the „European funds and their utilization in the Klatovy region“. The theoretical part of the thesis aims at basic concepts of European grants in general, explains what European grants are, how they are divided, how they can be applied for, and how to draw them. The practical part of the bachelor's thesis is focused on the creation of one specific project plan. As a part of the project plan, the practical part of the work examines individual companies, that as part of their agriculture also aim at educational programs intended for the extracurricular activity of children in the first and second grades of primary school. As a part of the practical part is an analysis of Operational programs, that will help to finance the project plan.

Keywords: European Union, European subsidy, European Union Funds, subsidy programs, financing, Operational programs, farms and agricultural companies, educational programs, project plan

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika.....	12
3 Teoretická východiska	13
3.1 Vznik evropských fondů a dotací	13
3.2 Rozpočet Evropské unie	14
3.2.1 Víceletý finanční rámec (VFR).....	15
3.2.2 Roční rozpočet EU	16
3.3 Fondy Evropské unie.....	16
3.3.1 Předvstupní fondy	17
3.3.2 Evropské strukturální a investiční fondy	17
3.3.2.1 Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR)	18
3.3.2.2 Evropský sociální fond (ESF).....	18
3.3.2.3 Fond soudržnosti (FS).....	19
3.3.2.4 Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV)	19
3.3.2.5 Evropský námořní a rybářský fond (EMFF)	19
3.3.3 Přerozdělování	19
3.4 Dotační programy Evropské unie.....	21
3.4.1 Inovace, síť a jednotný trh	21
3.4.1.1 Horizont Evropa.....	21
3.4.1.2 Nástroj pro propojení Evropy (CEF2).....	22
3.4.1.3 Digitální Evropa.....	22
3.4.1.4 Program pro jednotný trh.....	22
3.4.2 Lidské zdroje, sociální soudržnost a hodnoty	23
3.4.2.1 Program EU pro zaměstnanost a sociální inovace.....	23
3.4.2.2 Erasmus+	23
3.4.2.3 Evropský sbor solidarity	23
3.4.2.4 Kreativní Evropa.....	24
3.4.2.5 Občané, rovnost, práva a hodnoty	24
3.4.2.6 Program spravedlnost	24
3.4.3 Oživení a odolnost	25
3.4.3.1 EU pro zdraví.....	25

3.4.3.2	Nástroj pro technickou podporu (TSI)	25
3.4.4	Vnitřní bezpečnost, migrace a správa hranic	26
3.4.4.1	Azylový, migrační a integrační fond (AMIF)	26
3.4.4.2	Fond pro vnitřní bezpečnost (FVB).....	26
3.4.4.3	Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky (NSHV)26	
3.4.5	Životní prostředí a klima.....	27
3.5	Operační programy České republiky	27
3.6	Získání evropské dotace.....	28
3.6.1	Projektový záměr	29
4	Vlastní práce.....	30
4.1	Farmy zapojené do vzdělávání	30
4.1.1	Farma Magic Hill.....	32
4.1.2	Zemědělská usedlost Bludička.....	33
4.1.3	Farma Košík.....	33
4.1.4	Ekofarma Jalový Dvůr	33
4.1.5	Farma Dvorec	33
4.1.6	Pozemská zahrada.....	34
4.1.7	Zámecký statek Újezd nade Mží.....	34
4.1.8	Farma Moulisových	34
4.1.9	Biofarma Skřivánek	34
4.1.10	Souhrn dat farem provozujících vzdělávací programu v Plzeňském kraji	35
4.2	Projektový záměr	35
4.2.1	Název projektu.....	36
4.2.2	Cíle projektu	36
4.2.3	Zdůvodnění potřeby	37
4.2.4	Popis cílové skupiny	37
4.2.5	Zapojení a motivace cílové skupiny	38
4.2.6	Přínos pro cílovou skupinu	38
4.2.7	Rizika projektu.....	38
4.3	Programy pro dotování projektového záměru.....	38
4.3.1	Integrovaný regionální operační program.....	39
4.3.2	Operační program Jana Amose Komenského.....	39
4.3.3	Program Životní prostředí.....	39
4.3.4	Program rozvoje venkova 2014-2020.....	40
4.3.5	Výzvy	40
5	Výsledky a diskuse	41
5.1	Zhodnocení farem se zaměřením na vzdělávací programy	41
5.2	Zhodnocení programů vhodných pro projektový záměr.....	41

6 Závěr	42
8 Bibliografie	43
9 Seznam obrázků a grafů	47
9.1 Seznam obrázků	47
9.2 Seznam grafů.....	47

1 Úvod

Česká republika vstoupila do Evropské unie v roce 2004. Od dob, kdy se ČR stala kandidátskou zemí do Evropské unie, může čerpat evropské fondy. V době kandidatury se jednalo o fondy, které napomohly České republice, aby se stala právoplatným členem EU a od roku 2004 je možné regulérně čerpat dotace Evropské unie.

Bakalářská práce je zaměřena na téma Evropské dotace a jejich využití v regionu Klatovska. V rámci teoretické části se práce zabývá obecnými poznatky z oblasti Evropských dotací a možnosti zdrojů financování. Také se zde poukazuje na postup při tvorbě projektového záměru a projektové žádosti s tím, že je vysvětleno, co vše je potřeba splnit pro přijetí žádosti a jaké jsou podmínky pro čerpání dotace včetně těch, které přetrvávají i po vyčerpání dotace. Praktická část bakalářské práce je zaměřena na konkrétní projektový záměr zaměřený na mimoškolní vzdělávání v rámci zemědělství. V kapitole o projektovém záměru je uvedeno, proč je projektový záměr potřebný. Pro projektový záměr byla vytvořena rešerše a analýza farem a zemědělských společností, které se zabývají vzdělávacími projekty pro žáky prvního a druhého stupně základních škol. Aby bylo možné poukázat na skutečnost, že pouze malé procento se této problematice věnuje, i když užitek by z toho mohly mít všechny strany. V souvislosti s projektovým záměrem byla také vytvořena analýza Operačních programů, které jsou v České republice aktuálně otevřeny pro období 2021-2027, a které jsou financovány z dotací Evropské unie. V rámci analýzy operačních programů došlo k vybrání programů, ze kterých by bylo možné projektový záměr financovat.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je vytvoření a popsání projektového záměru, v rámci kterého došlo ke zmapování a analýze farem a existujících vzdělávacích programů zaměřených na zemědělství, podporu venkova a vzdělávání pro první a druhý stupeň základních škol. Navazujícím bodem je analýza a popsání operačních programů, které jsou otevřeny pro aktuální období 2021-2027, a ze kterých by se dal projektový záměr financovat. V závěru bakalářské práce dochází ke zhodnocení vybraných operačních programů a konstatování možnosti realizace projektového záměru.

2.2 Metodika

Bakalářská práce se skládá z teoretické části a vlastní práce, na kterou navazuje zhodnocení k danému tématu. V první části se bakalářská práce zaměřuje na teoretickou rovinu, ve které jsou uvedeny všeobecné a důležité pojmy, které jsou spojované s Evropskými dotacemi, jejich možností čerpání a pojmem projektový záměr. V teoretické části práce je provedená literární rešerše, při které bylo čerpáno z internetových zdrojů a odborné literatury. Druhá část bakalářské práce je zaměřená na vytvoření vlastního a konkrétního projektového záměru, který je zde popsán. V rámci vytvoření projektového záměru byla zpracovaná rešerše a analýza farem a zemědělských podniků, které podporují vzdělávání žáků prvního a druhého stupně základní škol, a analýza Operačních programů vypsanych Ministerstvy České republiky pro financování projektového záměru.

3 Teoretická východiska

3.1 Vznik evropských fondů a dotací

Evropská unie (dále jen EU) funguje na principu právního státu – což znamená, že svou činnost vykonává na základě smluv podepsaných členskými zeměmi. Na rozdíl od federací se jedná o organizaci, ve které jednotlivé členské země neztrácejí úplně svou suverenitu, ale její část je sdílena v rámci nadnárodní spolupráce. Mezi hlavní cíle EU se řadí zachování stability a míru, růst evropské životní úrovně a boj za lidská práva a demokracii. Mezi další cíle si EU stanovila vybudování jednotné měnové unie a společného hospodářství. V rámci těchto cílů se podporuje nízká nezaměstnanost, zvyšování kvality v zemědělství a hospodářství, podpora a rozvoj nových technologií a lepší životní prostředí. Jedná se o tzv. politiky EU. Aby politiky EU mohly řádně plnit svůj úkol, musí fungovat jednotný vnitřní trh a s ním související volný pohyb osob a zboží včetně služeb a kapitálu.

„Za účelem sdílení pravomocí, které byly dříve v kompetenci jednotlivých členských států, vznikla celá řada společných evropských institucí. Jádrem tvoří sedm orgánů Evropské unie: Evropský parlament, Evropská rada, Rada Evropské unie, Evropská komise, Soudní dvůr Evropské unie, Evropská centrální banka a Účetní dvůr. Kromě toho existují ještě poradní a další instituce.“ Mezi další instituce, které jsou důležitou součástí dotačních politik, patří Hospodářský a sociální výbor a Výbor regionů. (MACHÁLEK Petr, 2014)

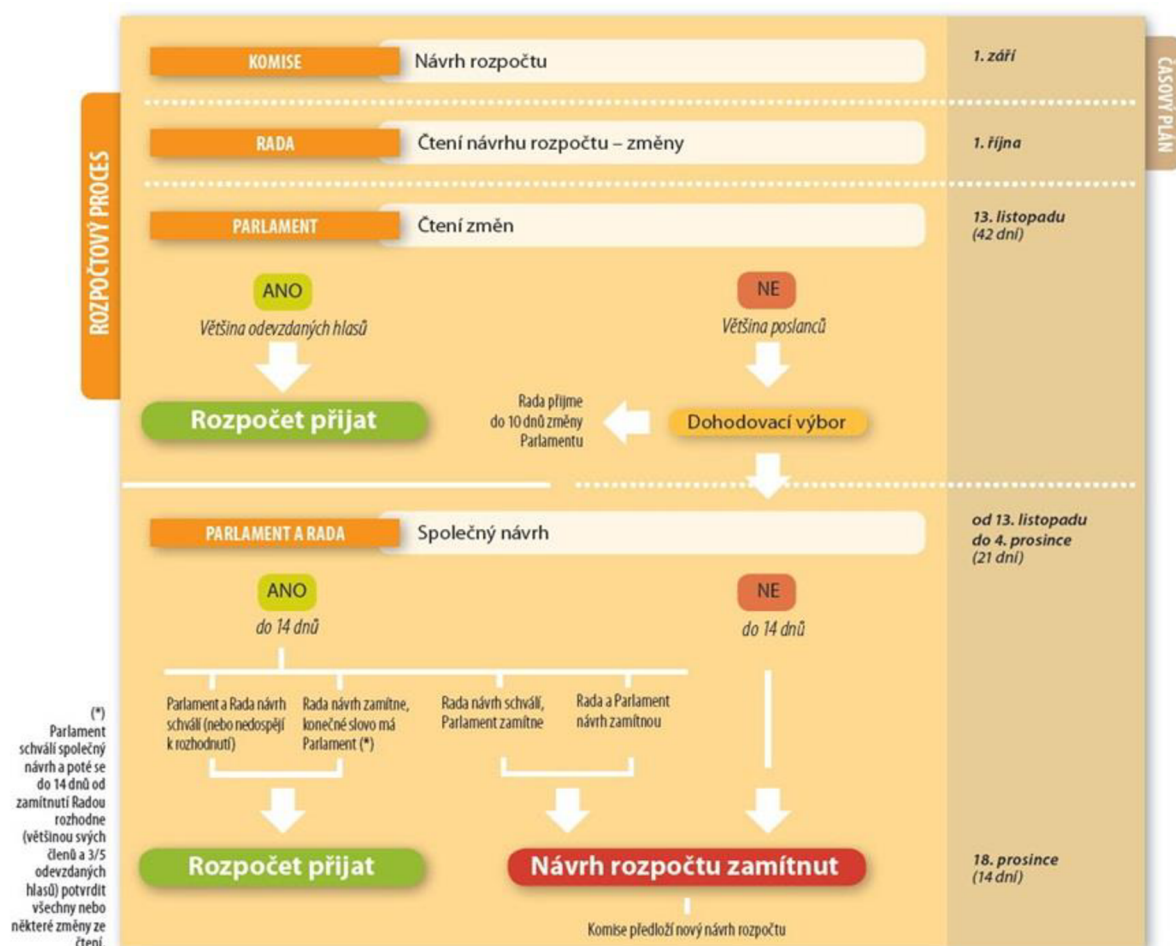
Hospodářský a sociální výbor pomáhá Evropskému parlamentu, Evropské radě a Evropské komisi v podobě poradenské činnosti. Jeho vznik je datován do roku 1957, kdy vznikl na základě Římských smluv. Jeho cílem bylo propojení a vytvoření společného trhu s hospodářskými a sociálními zájmovými skupinami a následné zajištění mechanismu tak, aby byly Rada a Komise včas a věcně informovány o evropských záležitostech. (Rieder, 2022)

Výbor regionů vznikl v roce 1994 za účelem přiblížení zapojení regionů a obcí do rozhodování o přerozdělování dotací. Výbor regionů se stal pomyslným mostem mezi širokou veřejností a rozšiřováním integrace Evropské unie. Místní a regionální orgány z EU se vyjadřují k 70 % právních předpisů, které mají dopad na regiony a města. (Evropský výbor regionů, 2022)

3.2 Rozpočet Evropské unie

Aby Evropská unie mohla řádně hospodařit, je potřeba, aby získávala pravidelně finance. Financování EU probíhá několika různými způsoby. Mezi hlavní zdroj financování patří vlastní zdroje, kam se řadí především cla uvalená na zboží, které je dováženo ze zemí mimo EU. Na financování se také podílejí všechny členské státy pomocí příspěvků založených na dani z přidané hodnoty a hrubého národního důchodu. Příspěvky jednotlivých zemí se vypočítávají procentuálně. V rámci hospodaření a příjmů využívá EU také přebytek z předchozího roku a například pokut, které byly uloženy za porušení předpisů, a v rámci hospodářské soutěže. Celkový podíl všech zdrojů příjmů pro Evropskou unii se každý rok liší. (MACHÁLEK Petr, 2014)

Rozpočet Evropské unie se řeší v rámci ročního rozpočtu a v rámci dlouhodobého období.

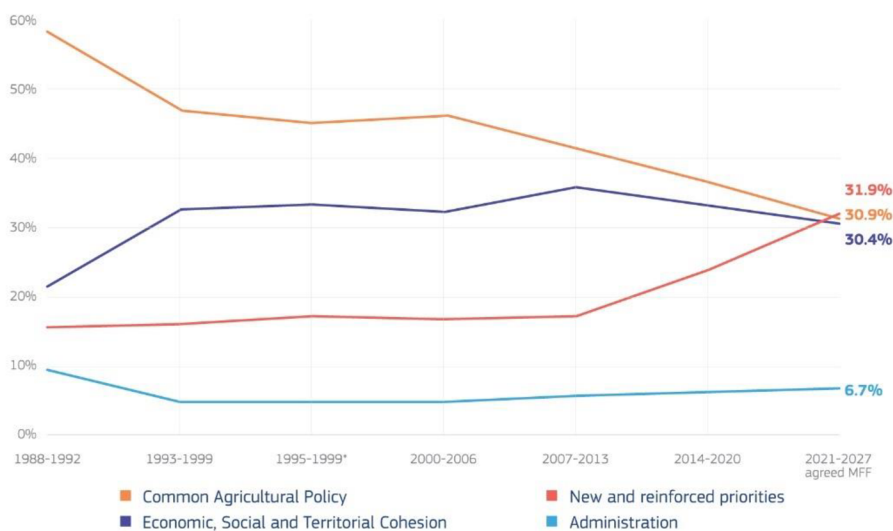
Obrázek 1. Schéma schvalování rozpočtu EU – zdroj: Evropská komise

3.2.1 Víceletý finanční rámec (VFR)

Dlouhodobý rozpočet je nástroj, který funguje od roku 1988. Jedná se o plánování financování v rámci několikaletého období. První období trvalo pět let, následující období již byla v rámci sedmi let. Hlavním úkolem dlouhodobého rozpočtu je stanovení limitů ročních výdajů, které se týkají:

- „*celkových závazků* v daném roce,
- *celkových plateb* v daném roce,
- *plateb a závazků ve všech výdajových oblastech EU (okruzích).*“ (Generální sekretariát Rady, 2022)

Evropská komise má za úkol představit balíček předpisů, který se týká víceletého finančního rámce. V rámci uvedeného balíčku bývá zahrnuto rozhodnutí, jak bude EU získávat příjmy a jak velké množství financí a prostředků může EU uvolnit. Následným krokem se zabývá Rada pro obecné záležitosti, která vypracovává tzv. jednací osnovu, jejímž cílem je co nejvíce zjednodušit vypracování návrhu o finančním rámci pomocí stanovení priorit unijních lídrů.

Obrázek 2. Podíl hlavních oblastí politiky ve víceletých finančních rámcích – zdroj: commission.europa.eu

3.2.2 Roční rozpočet EU

V rámci ročního rozpočtu evropské unie se stanovují všechna potřebná kritéria příjmů a výdajů EU na jeden rok. Vždy je důležité, aby příjmy a výdaje byly v rovnováze v každém ročním rozpočtu. Zároveň musí být dodržovány výdaje a závazky, které byly uskutečněny v rámci víceletého finančního rozpočtu. Roční rozpočet se stanovuje s možností, že mohou nastat skutečnosti, které nejsou předvídatelné. (Generální sekretariát Rady, 2022)

3.3 Fondy Evropské unie

I když Evropská unie funguje pospolu a vystupuje jako jednotný propojený celek, mezi jejími členy lze stále vidět rozdíly, mnohdy výrazné. Rozdíly jsou především v ekonomické a sociální rovině. Jedním z hlavních cílů EU je vytvořit komplexní celek, kde bude převládat vysoká zaměstnanost, nízké sociální rozdíly a prosperující hospodářství. Dalším důležitým cílem, a jak se v dnešní době ukázalo i velmi palčivým, je snaha získat větší nezávislost importu surovin včetně zdrojů jako je ropa a plyn. Evropská unie si musela zajistit dostatek prostředků, aby mohly vzniknout fondy, které zajistí fungování politik Evropské unie, ale také aby bylo možné podporovat hospodářský růst, sociální úroveň nebo třeba vzdělání v jednotlivých členských zemích. (Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, 2004)

Evropská unie není uzavřeným celkem – je stále možné v případě zájmu o vstupu do EU podat si přihlášku a stát se kandidátskou zemí. Evropská unie má ustanoveno ve smlouvě, že každá evropská země má možnost požádat si o členství v EU v případě, že respektuje demokratické hodnoty Evropské unie a má v plánu jejich další prosazování a udržování. (Directorate-General for Neighbourhood and Enlargement Negotiations, 2012)

I když kandidátská země ještě nemá splněné všechny potřebné náležitosti k tomu, aby se stala členskou může v případě nutnosti a potřeby využít fondy pro kandidátské země, které má EU pro tyto případy vymezeny.

3.3.1 Předvstupní fondy

Nástroj předvstupní pomoci (Pre-accession Assistance – IPA) existuje od roku 2007 a jeho úkolem je podporovat reformy, které jsou potřebné pro vstup do Evropské unie, pomocí finančních a technických zdrojů. Tyto reformy mají za úkol kandidátské země připravit na práva a povinnosti, které plynou ze členství v Evropské Unii. Mají za úkol poskytnout svým občanům lepší příležitosti a umožnit zemím vypracovat normy, které budou podobné těm, které pro občany EU již existují. V rámci období 2007-2013 byl rozpočet nástroje předvstupní pomoci ve výši 11,5 miliardy EUR. Pro období 2014-2020 byl rozpočet stanoven ve výši 12,8 miliardy EUR a rozpočtové krytí pro víceletý finanční rámec aktuálního období, 2021-2027, je určen do výše 14,162 miliardy EUR. Příjemci tohoto nástroje jsou Albánie, Bosna a Hercegovina, Kosovo, Černá Hora, Severní Makedonie, Srbsko a Turecko. Předvstupní fondy napomáhají Evropské unii s dosahováním jejích vlastních cílů, například v rámci udržitelné hospodářské situace, dodávek energií, životního prostředí a změny klimatu. (European Commission, 2022)

3.3.2 Evropské strukturální a investiční fondy

Evropské strukturální a investiční fondy, zkráceně ESI, jsou jádrem regionální a strukturální politiky Evropské unie. Zaměřují se na snižování rozdílů v rámci rozvoje regionů členských zemí a snahou o co největší minimalizování zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů, ostrovů a venkovských oblastí. V rámci strukturálních fondů mohou probíhat operace v rámci přímého investování do vytváření nových pracovních příležitostí, zajištění zlepšení ochrany životního prostředí a přírodního dědictví, zaměření se na hospodářskou infrastrukturu či investování v rámci výzkumu a rozvoje a technologických inovací. (Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, 2004)

„Mezi evropské strukturální a investiční fondy patří: Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond, Fond soudržnosti, Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova a Evropský námořní a rybářský fond“ (Evropská komise, 2022).

3.3.2.1 Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR)

Fond pro regionální rozvoj má hlavní cíl spojený s posílením hospodářské, sociální a územní soudržnosti v EU. Dále díky fondu lépe napomáhá napravovat nevyváženost a nerovnováhu mezi jejími jednotlivými regiony. EFRR financuje programy se sdílenou odpovědností mezi Evropskou komisí a vnitrostátními a regionálními orgány členských států. Správní orgány jednotlivých členských zemí následně rozhodnou o tom, které projekty budou financovat a zároveň převezmou zodpovědnost za jejich každodenní řízení. (Directorate-General for EU regional and urban development, 2021)

„V období 2021–2027 bude díky fondu možné investovat, tak aby Evropa a její regiony byly:

- ***konkurenceschopnější a inteligentnější** díky inovacím a podpoře malých a středních podniků, jakož i digitalizaci a digitální konektivitě*
- ***ekologičtější, nízkouhlikové a odolné***
- ***propojenější** díky intenzivnější mobilitě*
- ***sociálněji a podporovaly efektivní a inkluzivní zaměstnanost, vzdělávání, dovednosti, sociální začleňování a rovnost v přístupu ke zdravotní péči, jakož i posílení úlohy kultury a udržitelného cestovního ruchu***
- ***blíže občanům** a podporovaly místně vedený rozvoj a udržitelný rozvoj měst v celé EU“* (Generální ředitelství pro komunikaci, 2021).

3.3.2.2 Evropský sociální fond (ESF)

Hlavním cílem Evropského sociálního fondu je prosazování přenosu a / nebo zlepšování sociálních inovací napříč Evropou. Sociální inovace mohou být financovány z veřejných či soukromých zdrojů, dále mohou být místní či regionální, vnitrostátní nebo evropské. Výhodou ESF je pomoc lidem, aby se efektivněji a lépe zapojili na trhu práce, podporuje rovné příležitosti na trhu práce pro muže a ženy, zajišťuje pomoc mladým a zdravotně postiženým lidem a podporuje vytváření a zajišťování vzdělávacích a rekvalifikačních kurzů. (European Social Fund Plus, 2022)

3.3.2.3 Fond soudržnosti (FS)

Tento fond se zabývá podporou pro jednotlivé členské státy, které mají hrubý národní důchod na obyvatele pod 90 % průměrem EU-27. Cílem je posílení hospodářské, sociální a územní soudržnosti v rámci Evropské unie. Financovány z něj jsou převážně projekty zaměřené na oblast dopravní infrastruktury a ochrany životního prostředí. V rámci období 2021-2027 na něj mají nárok Bulharsko, Česká republika, Estonsko, Chorvatsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Řecko, Slovensko a Slovinsko. (EUR-Lex, 2021)

3.3.2.4 Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV)

V rámci evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova se financuje příspěvek Evropské unie pro programy rozvoje venkova. Financování zajišťuje lepší konkurenceschopnost v zemědělství a lesnictví, napomáhá zlepšení životního prostředí a kvalitu života na venkově. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2022)

„Společná zemědělská politika podporuje vitalitu a hospodářskou životaschopnost venkovských oblastí prostřednictvím financování a opatření, která podporují rozvoj venkova.“ V rámci SZP jsou vytyčeny tři dlouhodobé cíle, které se zabývají především lepší konkurenceschopností v rámci zemědělství a lesnictví, snahou o zabezpečení udržitelného hospodaření s přírodními zdroji a získání územního rozvoje na venkově tak, aby byl vyvážený a zajistil dostatek pracovních pozic. (Agriculture and rural development, 2021)

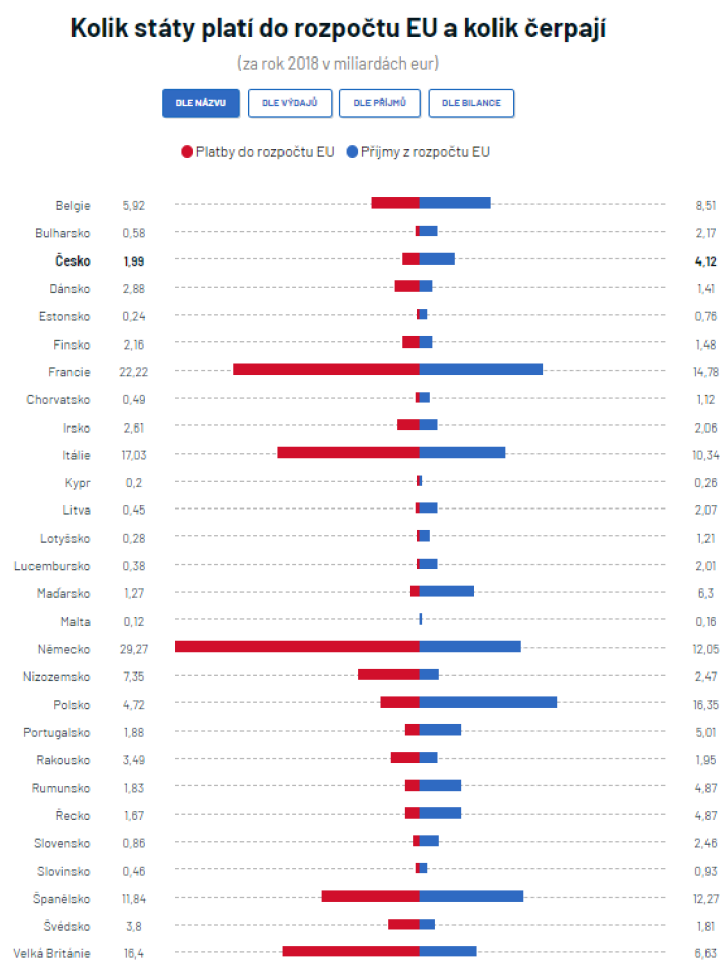
3.3.2.5 Evropský námořní a rybářský fond (EMFF)

Cílem EMFF je zajistit pomoc rybářům při snaze navyknout si na udržitelné rybolovné metody a obyvatelům pobřeží rozumně rozčlenit hospodářské činnosti. (Generální ředitelství pro komunikaci, 2022)

3.3.3 Přerozdělování

Rozpočet Evropské unie je jedinečný v tom, že dochází ke sdílení nejen finančních prostředků, ale také zdrojů a společné vizi a snaze čelit jednotně výzvám a vytváření jednotného celku. Hlavním cílem Evropské unie byla vždy vidina kvalitnější životní úrovně všem obyvatelům Evropy. Financování jednotlivých členských zemí Evropské unie, ale také

jejich výše příspěvků, není jednotné a je velmi individuální a hraje zde roli plno faktorů. Výhody jednotného trhu, který existuje a funguje právě díky Evropské unii, jsou velmi důležité. Z tohoto důvodu je potřeba, aby EU mohla přerozdělovat finance efektivně tak, jak jednotlivé členské země potřebují. (MACHÁLEK Petr, 2014) „Podle nejnovějších údajů shromážděných v roce 2019 přesáhly přínosy členských států z jednotného trhu 6násobek jejich příspěvků. To znamená návratnost investic jedné ku šesti. Poměr mezi přínosy a příspěvky do rozpočtu se v jednotlivých zemích EU liší, přičemž některé členské státy mají z unijního rozpočtu ještě větší prospěch. Je tomu tak proto, že jednotný trh umožňuje přístup k 450 milionům zákazníků a vytváří tak příležitosti, které žádná země EU nemůže sama o sobě nabídnout“ (Generální ředitelství pro komunikaci, 2022).

Obrázek 3. Platby a čerpání států z rozpočtu EU – zdroj: Aktuálně.cz

3.4 Dotační programy Evropské unie

Unijní programy pro rok 2021-2027 se dělí podle jednotlivých odvětví, kde mají pomoci s financováním. Jedná se o oblasti Inovace, sítě a jednotný trh; Lidské zdroje, sociální soudržnost a hodnoty; Oživení a odolnost; Vnitřní bezpečnost, migrace a správa hranic; Životní prostředí a klima. Každá jednotlivá oblast obsahuje ještě specifitější zaměření, která budou ve stručnosti popsána. Jak už je výše uvedeno, unijní dotační programy řídí Evropská komise, která má za úkol jejich spravování včetně vypisování výzev, určování rozpočtů jednotlivých programů a zadávání termínů. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2022)

3.4.1 Inovace, sítě a jednotný trh

Jedná se o oblast, která se zaměřuje na vylepšení konkurenceschopnosti, investic, daní, cel, ale také například kosmickým programem. (Generální ředitelství pro komunikaci, 2018)

3.4.1.1 Horizont Evropa

Jde o stěžejní program Evropské unie, který se zabývá výzkumem a inovacemi. Jeho aktuální rozpočet je ve výši 95,5 miliardy EUR. Program Horizont Evropa navazuje na Horizont 2020, kdy některé jeho části zůstávají, jiné se mění nebo se k nim nové přidávají. Horizont Evropa se skládá ze 3 pilířů. Prvním je Pilíř vynikající vědy, jehož hlavním cílem je zvýšit konkurenceschopnost Evropské unie. Další se nazývá Pilíř globálních výzev a evropské průmyslové konkurenceschopnosti, který se zabývá podporou výzkumu souvisejícího se společenskými výzvami a posiluje technologické a průmyslové kapacity. Posledním pilířem Horizontu Evropa je Pilíř inovativní Evropa, který se snaží vytvořit z Evropy průkopníka v budování trhu, jež bude přinášet a vytvářet inovace pomocí Evropské rady pro inovace. Další součástí programu Horizont Evropa je tzv. Horizontální pilíř, který má za úkol rozšířit a posílit Evropský výzkumný prostor pomocí zvýšením podpory členských zemí v jejich úsilí o maximalizaci vnitrostátního výzkumného a inovačního potenciálu. (Mariya, 2022)

3.4.1.2 Nástroj pro propojení Evropy (CEF2)

Hlavním cílem CEF2 je vybudování a rozvoj spolu s modernizací transevropských sítí v oblastech dopravy, energetiky a digitálních technologií. V rámci dlouhodobých závazků týkajících se oblasti dekarbonizace má CEF2 za úkol najít snadnější přeshraniční spolupráci v rámci obnovitelné energie. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2021)

3.4.1.3 Digitální Evropa

Program se zaměřuje na digitální transformaci a vyšší konkurenceschopnost Evropské unie. Jeho zaměření spadá do oblastí:

- *„vysoce výkonná výpočetní technika;*
- *umělá inteligence;*
- *kybernetická bezpečnost a důvěra;*
- *pokročilé digitální dovednosti;*
- *zavedení a co nejlepší využívání digitálních kapacit a interoperabilita.“*
(Ministerstvo pro místní rozvoj ČR,, 2022)

3.4.1.4 Program pro jednotný trh

Program se zaměřuje na vylepšení vnitřního trhu, na ochranu občanů a spotřebitelů a podniků. V rámci programu se prosazují práva Evropské unie, zajišťuje se jednodušší přístup na jednotný trh a stanovují se normy. Nedílnou součástí je také zaměření na zdraví lidí, fauny a flóry a zajištění vysoké úrovně ochrany spotřebitele. V rámci programu dochází ke sloučení 15 nových a již existujících programů. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2022)

3.4.2 Lidské zdroje, sociální soudržnost a hodnoty

Cílem tohoto programu je zajištění silnější soudržnosti a spolupráce mezi členskými zeměmi Evropské unie. Díky tomu dochází ke snížení rozdílů v jednotlivých regionech EU, členských zemí a zajišťuje podporu územního rozvoje. Dále se programy zabývají investicemi, které napomáhají mladým lidem a zlepšují zdravotní úroveň. (Generální ředitelství pro komunikaci, 2022)

3.4.2.1 Program EU pro zaměstnanost a sociální inovace

Tento program soustřeďuje 3 programy, které byly vedeny jednotlivě v období 2007-2013; jedná se o programy PROGRESS, EURES a nástroj mikrofinancování Progress. Hlavním cílem je zajištění a podpora vysoké zaměstnanosti a kvalitního pracovního trhu. Mezi další cíle se řadí boj proti sociálnímu vyloučení a chudobě. (Generální ředitelství pro zaměstnanost, sociální věci a sociální začleňování, 2022)

3.4.2.2 Erasmus+

Erasmus je program, který se zaměřuje na vzdělávání studentů a jejich odborné přípravy na budoucí povolání. Program slučuje spolupráci mezi jednotlivými zeměmi Evropské unie a zajišťuje možnost vycestovat do zahraničí v rámci vzdělávání či oblasti sportu. Program pro aktuální období 2021-2027 se velmi intenzivně zabývá také sociálním začleňováním a snahou podporovat ekologické a digitální inovace. (European Commission, 2022)

3.4.2.3 Evropský sbor solidarity

Jedná se o program, který je zaměřený na mladé lidi, aby je informoval o možnostech poskytování pomoci lidem, kteří to potřebují napříč celou Evropskou unií. Nabízí možnost účastnit se stáží či si přímo najít konkrétní pracovní pozici. Díky tomuto programu se mohou mladí lidé přímo podílet na tvorbě řešení sociálních problémů. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2022)

3.4.2.4 Kreativní Evropa

Kultura a historie jsou a vždy byly pro lidstvo velmi důležité a ceněné aspekty. Proto se tento program zaměřuje na posílení kultury a kreativity pomocí zlepšování audiovizuálního odvětví a zajišťování zachování a prosazování evropské kultury. (European Commission, 2021)

3.4.2.5 Občané, rovnost, práva a hodnoty

„Cílem nového programu je chránit a prosazovat práva a hodnoty zakotvené ve Smlouvách EU a Listině základních práv Evropské unie, mimo jiné podporou organizací občanské společnosti a podporou občanské a demokratické angažovanosti, za účelem zachování otevřené, demokratické a inkluzivní společnosti, jež je založena na zásadách právního státu.

Program se obsahově dále dělí do 4 tematických složek (se specifickými cíli):

- *Hodnoty Unie (ochrana a prosazování hodnoty EU)*
- *Rovnost, práva a genderová rovnost (prosazování práva, zákazu diskriminace a podpora rovnosti včetně genderové rovnosti a pokračování v uplatňování hlediska genderové rovnosti a zákazu diskriminace)*
- *Angažovanost a účast občanů (podpora angažovanosti a účasti občanů na demokratickém životě Unie, výměna mezi občany různých členských států a zvyšovat povědomí o jejich společné evropské historii)*

Daphne (boj proti násilí, včetně genderově podmíněného násilí).“ (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2022)

3.4.2.6 Program spravedlnost

V rámci tohoto programu se investuje do mezinárodní spolupráce členských zemí EU v oblasti justice, zajišťování podpory v rámci trestních záležitostí a občanských práv. V neposlední řadě dochází k financování odborné přípravy vykonavatelů justice, tedy soudci a jiní právní odborníci. Prioritami tohoto programu jsou Soudní spolupráce v občanskoprávních a trestních věcech, soudní školení a Efektivní přístup ke spravedlnosti

v Evropě včetně práv obětí trestných činů a procesních práv v trestním řízení. (European Commission, 2022)

3.4.3 Oživení a odolnost

V rámci hlavních programů kategorie Oživení a odolnost je vytyčen cíl v soudržnosti jednotlivých států EU tím, že se budou snižovat sociální a ekonomické rozdíly jednotlivých zemí. Další prioritou je snaha zvyšovat ochranu obyvatelstva Evropy před živelními katastrofami a nový program, který byl vytvořen v návaznosti na pandemii Covid-19, má za úkol rychle poskytnout finanční prostředky těm členům či jejich regionům, které jsou nejvíce postiženy nějakou krizí. (Generální ředitelství pro komunikaci, 2022)

3.4.3.1 EU pro zdraví

Právě tento program byl vytvořen jako důsledek koronavirové pandemie, která zasáhla celou Evropu a ukázala Evropské unii nedostatky a mezery ve zdravotnickém systému a jeho fungování v rámci nečekaných krizových situací. Program se zaměřuje na zlepšení a posílení zdraví v EU, jeho primárním úkolem je chránit obyvatele Unie tak, že se zajistí rezervy v rámci zdravotnického personálu a vnitrostátních produktů, které jsou určené k základní potřebě v případě krize. Dalším stanoveným cílem je zajištění, aby zdravotnické potřeby a léky byly dostupné a finančně přijatelné. (Directorate-General for Health and Food Safety, 2022)

3.4.3.2 Nástroj pro technickou podporu (TSI)

TSI má za úkol podporovat hospodářskou, sociální a územní celistvost Evropské unie tím, že podporuje úsilí jednotlivých členských států o provedení nezbytných reforem. Podpora reforem se týká především daňové politiky a správy příjmů, podnikatelského prostředí, zdravotní a sociální péči, přípravu na členství v eurozóně, ale zaměřuje se také na bezpečnostní rizika či zelenou a digitální technologii. (Directorate-General for Communication, 2022)

3.4.4 Vnitřní bezpečnost, migrace a správa hranic

V rámci těchto programů se zajišťuje zlepšení zabezpečení na vnějších hranicích Evropské unie tak, aby se minimalizovalo riziko nelegální migrace, zároveň se navyšuje podpora pro členské státy v rámci integrace cizinců či navrácení nelegálních migrantů. Mezi další aspekty těchto programů patří také fondy na větší zabezpečení občanů Evropské unie či podpory obranyschopnosti EU. (Generální ředitelství pro komunikaci, 2022)

3.4.4.1 Azylový, migrační a integrační fond (AMIF)

Jedná se o fond, který se zaměřuje na specializovanou a na míru šitou pomoc integračním akcím, které jsou zaměřeny pouze na migranty (European Investment Bank, 2022). AMIF má stanovené 4 hlavní cíle, které se zaměřují na posílení a rozvíjení všech hledisek aspektů společného evropského azylového systému, podporují legální migraci do členských zemí a společně s tím přispívá k integraci státních příslušníků cizích zemí. Dále se jedná o snahu omezit a zabránit nelegální migraci a posílit solidaritu a společnou odpovědnost členských zemí. (Directorate-General for Migration and Home Affairs, 2022)

3.4.4.2 Fond pro vnitřní bezpečnost (FVB)

Jedním z hlavních cílů tohoto programu je zaměření se na účinný boj proti terorismu a jeho prevenci, dále proti radikalismu a kyberkriminalitě. Spolu se snahou dosáhnout vysoké úrovně bezpečnosti v Evropské unii se bude program zaměřovat na pomoc obětem trestných činů a jejich ochranou. FVB si stanovuje 3 hlavní cíle: zlepšení a navýšení výměny informací mezi a uvnitř institucí vymáhajících právo v rámci EU, zintenzivnění přeshraniční spolupráce členských zemí včetně jednotlivých operací a podporu o usilování posílení schopnosti bojovat proti trestné činnosti, radikalizaci a umění jim předcházet. (European Union's Internal Security Fund, 2022)

3.4.4.3 Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky (NSHV)

„Program Nástroje pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky (NSHV) reaguje na aktuální výzvy v oblasti vnitřních bezpečnosti EU. Cílem politiky nástroje jakožto součásti Fondu pro integrovanou správu hranic je zajišťovat silnou a účinnou evropskou integrovanou správu hranic na vnějších hranicích, a tím přispět k zajištění vysoké úrovně

vnitřní bezpečnosti v Unii při současném zabezpečení volného pohybu osob v rámci Unie a plném dodržování příslušného acquis Unie a mezinárodních závazků Unie a členských států vyplývajících z mezinárodních nástrojů, jichž jsou stranami.“ (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2021)

3.4.5 Životní prostředí a klima

V rámci této oblasti se jedná o program pod názvem LIFE, který se zaměřuje na projekty řešící novými a inovativními způsoby ochranu životního prostředí, klimatu a krajiny (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2021), zlepšování kvality ovzduší s vizí o zkvalitnění životní úrovně v rámci Evropské unie. (Generální ředitelství pro komunikaci, 2022)

3.5 Operační programy České republiky

Ministerstva České republiky sestavují na základě evropských fondů jednotlivé operační programy, které jsou financovány z výše uvedených zdrojů a které jsou zaměřeny na konkrétnější pomoc.

Program doprava má v gesci Ministerstvo dopravy a jedná se o program, který je financovaný z Evropského fondu soudržnosti.

Ministerstvo pro místní rozvoj zajišťuje programy Integrovaný regionální operační program, který je financován z Evropského fondu pro regionální rozvoj, a program Technická pomoc financovaný z Fondu soudržnosti.

Operační program Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost zajišťuje Ministerstvo průmyslu a obchodu a je financován z Evropského fondu regionálního rozvoje.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy představuje operační program Jana Ámose Komenského, který je dotován z Evropského fondu regionálního rozvoje a Erasmus+.

Ministerstvo životního prostředí je garantem operačního programu Životního prostředí financovaného z Evropského fondu regionálního rozvoje a Fondu soudržnosti, a také zajišťuje operační program Spravedlivá transformace z dotace Spravedlivá transformace.

Program Zaměstnanost plus má na starost Ministerstvo práce a sociálních věcí a je finančně zajišťován z Evropského sociálního fondu plus.

Operační program Azylového, migračního a integračního fondu, který je financován ze stejnojmenného fondu, operační program Fondu pro vnitřní bezpečnost zajišťovaný z Fondu pro vnitřní bezpečnost a Operační program Nástroje pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky, který je financován z Fondu pro integrovanou správu hranic a fondu Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky, má na starost Ministerstvo vnitra.

Program rybářství řídí Ministerstvo zemědělství a je financován z Evropského námořního, rybářského a akvakulturního fondu.

3.6 Získání evropské dotace

Získání konkrétní dotace předchází několik důležitých kroků, bez kterých se zájemce o dotaci neobejde. Prvním a jedním z nejdůležitějších úkolů je vypracování projektového záměru. Aby bylo možné požádat si o správnou dotaci, je třeba vypracovat si analýzu aktuálních programů, které jsou momentálně k dispozici a zda jsou vypsány na daný program výzvy, které by byly v souladu s financováním daného projektu. Výzvy mohou být průběžné, kdy dochází k postupnému vyhodnocování jednotlivých žádostí a samotnou žádost lze podat v průběhu daného časového období, nebo jsou výzvy tzv. kolové, které bývají otevřené kratší dobu, zpravidla několik týdnů nebo měsíců. V rámci kolových výzev se žádosti vyhodnotí všechny najednou. Žádost se posuzuje podle hodnotících kritérií, která žadatel nalezne v příručce pro žadatele. Na základě hodnocení je projekt buď podpořen nebo zamítnut. V případě zamítnutí je možné se odvolat. Samotná realizace projektu probíhá tak, že je podepsána smlouva, kde se uvedou podrobné podmínky pro realizaci projektu. Proplacení se může konat formou ex-post, kdy se proplácí již uskutečněné výdaje, ex-ante platbou, která znamená, že platby teprve proběhnou, či jejich kombinací. V rámci žádosti o proplacení je potřeba doložit skutečnost, že je vše v souladu s uzavřenou smlouvou a jejími podmínkami. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2022) Kontrola poskytovatele dotace může být pouze administrativní, kdy dochází k ověřování předložených podkladů v náhodných fázích realizace projektu nebo se může jednat o veřejnosprávní kontrolu.

(STRNADOVÁ, 2019) V rámci získání dotace se žadatel zavazuje o této skutečnosti informovat v souladu s publicitou projektů.

3.6.1 **Projektový záměr**

V rámci projektového záměru představuje žadatel o dotaci svou konkrétní vizi budoucího projektu. Mezi nejdůležitější body záměru patří samozřejmě výstižný název. Dále je potřeba podat informaci o tom, jaké jsou cíle projektu, jaké přínosy je možné od projektu očekávat, na koho je projekt zaměřený a s tím související prospěšnost pro cílové skupiny. Nedílnou součástí je také zdůvodnění, proč je projekt potřeba realizovat a zda má vazbu na jiné projekty. V neposlední řadě je potřeba uvést klíčové aktivity projektu včetně celkových nákladů, které bude žadatel investovat. Projekt je možné financovat z vícero zdrojů. Informaci, jaké zdroje by měly být použity je potřeba v projektovém záměru také uvést spolu s očekávanými náklady po skončení projektu. V rámci efektivnosti připravovaného projektu je třeba uvést, kdy je předpokládaný termín realizace, případně uvést jeho harmonogram, jaké jsou indikátory výstupů a výsledků projektu a jaká jsou potencionální rizika. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2021)

4 Vlastní práce

Praktická část bakalářské práce je zaměřená na sestavení projektového záměru, jehož cílem je vytvoření tzv. mobilní farmy, která bude sloužit pro mimoškolní vzdělávání dětí prvního a druhého stupně základních škol. Projekt má také za cíl podporovat spolupráci zemědělských společností, družstev a farem spolu se základními školami, aby se rozšířilo povědomí žáků o základních principech zemědělství, odkud se berou plodiny a rostlinné a masné výrobky. V rámci praktické části bakalářské práce je zpracována analýza farem v České republice, které se zabývají vzdělávacími programy pro žáky a návštěvníky. Tato analýza může být velice přínosná pro identifikování nejlepších praktik a přístupů, které by bylo možné použít při vytváření mobilní farmy.

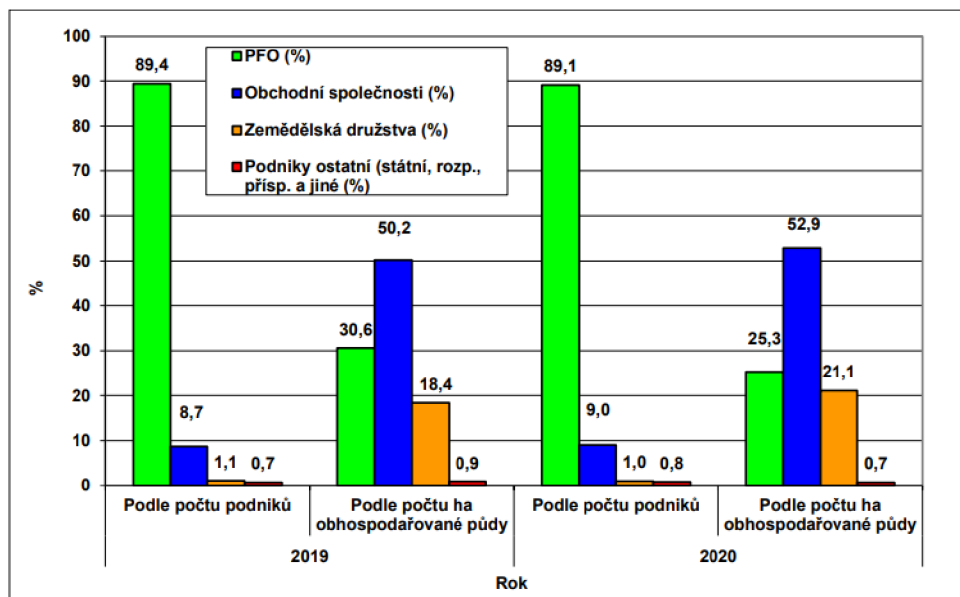
Jako poslední část praktické části bakalářské práce je zpracování analýzy 4 vybraných operačních programů, pro které by daný projektový záměr mohl splňovat požadavky. Z těchto 3 vybraných programů je v závěru vybrán ten, který bude uveden jako primární a hlavní.

4.1 Farmy zapojené do vzdělávání

Tato kapitola se zabývá mapováním a popisem jednotlivých farem, které jsou v rámci České republiky zaměřené na vzdělávání dětí v rámci zemědělství. Projektový záměr je zaměřen primárně na děti prvního a druhého stupně základních škol a z tohoto důvodu budou v rámci mapování vytyčeny takové farmy, které mají vzdělávací programy určeny právě pro tuto věkovou kategorii.

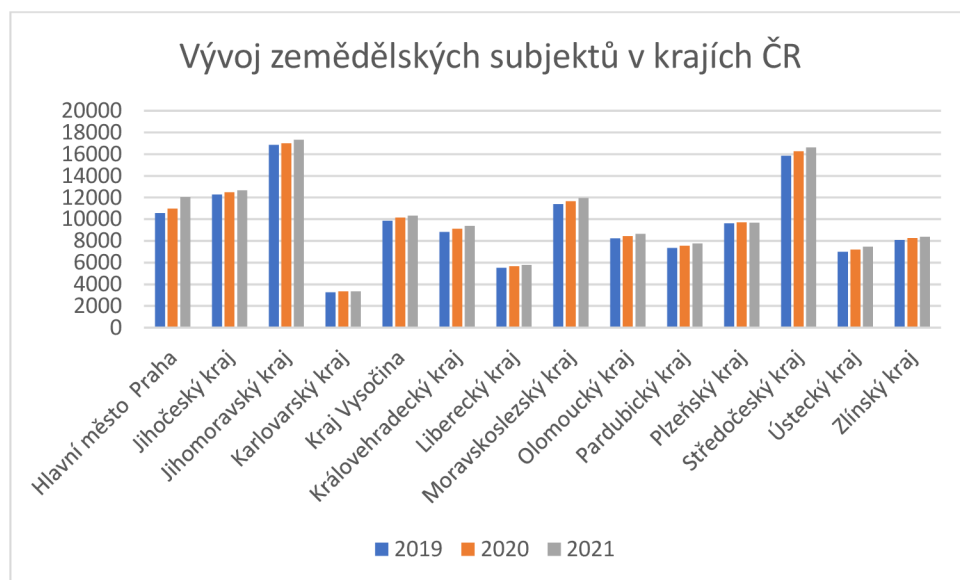
V České republice je plno zemědělských společností a farem, které se zabývají rostlinou, živočišnou či smíšenou produkcí, ale jen velmi malý zlomek z nich nabízí možnost přijít se farmu podívat a zjistit, jak takový podnik ve skutečnosti funguje. V dnešní době jsme zvyklí na to, že vše seženeme v supermarketu a děti kolikrát ani neví, odkud jednotlivé produkty pocházejí a jak se vyrábějí.

Podle Českého statistického úřadu bylo ve strukturálním zemědělství evidováno 141 397 subjektů, které se skládají z podnikajících osob, obchodních společností, zemědělských družstev a ostatních podniků, kam se řadí zejména státní podniky.

Obrázek 4. Rozdělení jednotlivých subjektů v zemědělství – zdroj Ústav zemědělské ekonomiky

Plzeňský kraj se počtem zemědělských subjektů řadí mezi průměr krajů v rámci České republiky. V roce 2021 hospodařilo v rámci Plzeňského kraje 9 694 subjektů, které se zabývají zemědělstvím, hospodářstvím, lesnictvím nebo rybářstvím. Dle údajů ze statistického úřadu je možné také zjistit, že Plzeňský kraj je jediným, ve kterém došlo mezi lety 2020–2021 k poklesu zemědělských subjektů. V roce 2020 se jednalo o 9 719 subjektů. Ostatní kraje zaznamenaly mírný nárůst.

Graf 1. Vývoj zemědělských subjektů v krajích ČR – zdroj vlastní zpracování ČSÚ 2022

V následujících kapitolách je představeno několik farem, které se podílejí na vzdělávání dětí a žáků. Ty, kromě běžné činnosti, vytvořily také vzdělávací programy, díky kterým se děti mohou seznámit se životem na farmě a získat ucelenou představu o produkci a zpracování

potravin. Vzhledem ke skutečnosti, že projektový návrh je zaměřen na region Klatovska, byly pro analýzu primárně vybrány farmy a zemědělské usedlosti v rámci Plzeňského kraje. Farmy Magic Hill, Košík, Jalový Dvůr a Zemědělská usedlost Bludička byly vybrány pro porovnání s farmami v Plzeňském kraji jako zástupci krajů ostatních.

Analýzou pro zjištění aktuální situace ohledně farem, které se zabývají vzdělávacími programy pro žáky prvního a druhého stupně základních škol, bylo zjištěno, že ze studovaného vzorku 1250 farem a zemědělských podniků se tímto programem aktivně zabývá pouze přibližně 3 % farem a zemědělských společností.

Graf 2. Farmy se zaměřením na vzdělávací programy – zdroj: vlastní zpracování

4.1.1 Farma Magic Hill

Tato farma se nachází v obci Otice kousek od Říčán u Prahy. Výukové programy mají zaměřené na děti předškolního věku a následně na první i druhý stupeň základních škol včetně víceletých gymnázií. Aktuálně farma nabízí 14 různých vzdělávacích programů. Každý z těchto programů je zaměřený na jiné téma nebo jinou zájmovou oblast a jsou rozděleny podle věkových kategorií. Ne každý program je určen pro všechny. Programy jsou zaměřené na výuku a poznání různých rostlin, bylin a semínek, dále na poznání půdy, kdy si žáci osvojují znalosti, jak se o půdu starat, sázet stromy a keře. Nechybí také programy zaměřené na zvířata, ať už hospodářská, tak volně žijící na farmách i v jejich okolí. (Magic Hill Group, 2022)

4.1.2 **Zemědělská usedlost Bludička**

Zemědělská usedlost se nachází v obci Bludovice nedaleko Nového Jičína. Farma se zaměřuje na chov hospodářských zvířat. Žáci mateřských škol a prvních i druhých stupňů základních škol se mohou v rámci vzdělávacích programů podílet na sběru vajec, pletí záhonů, čištění zemědělských budov a potoka i sklizení zemědělských produktů. Velkou raritou je zde ukázka tradičního zpracování ovčí vlny. Farma také nabízí možnost vytvoření individuálních vzdělávacích programů pro děti se zvláštními potřebami. (Zemědělská usedlost Bludička, 2021)

4.1.3 **Farma Košík**

V okrese Nymburk se nachází farma Košík, která žákům a návštěvníkům nabízí absolvování kurzů zpracovávání vlny, ovoce, ale i například mléka. Žáci si zde mohou osvojit zkušenosti od pletí záhonů, přes sázení sazenic a setí zrn až po finální sklizení a zabalení zemědělských produktů. Dovednosti také mohou čerpat při zajišťování péče o zvířata – dojení krav, krmení či výměna podestýlky.

Vzdělávací programy jsou zaměřené na žáky mateřských a základních škol. (Biofarma Košík, 2021)

4.1.4 **Ekofarma Jalový Dvůr**

Farma je situovaná v blízkosti Olomouce v obci Červenka. Na této farmě se žáci v rámci vzdělávacích programů mohou naučit starat se o krávy, kozy a ovce. V rámci exkurze je jedním ze stanovišť i názorná ukázka a výuka na téma čím se krávy krmí a jak se jim krmení připravuje. Žáci si mohou kromě jiných dovedností prakticky vyzkoušet, jak se dojí mléko i jak se následně zpracovává. (Doubravský dvůr, 2021)

4.1.5 **Farma Dvorec**

Jedná se o farmu, která se nachází v Plzeňském kraji. V rámci vzdělávacího programu nabízí dětem procházku po farmě s výkladem o životě chovaných zvířat. V průběhu prohlídky je možné se se zvířaty seznámit zblízka a vyzkoušet si i jejich krmení, hřebelcování oslů či čištění zemědělských budov. Farma Dvorec se zaměřuje převážně na chov zvěře jako jsou daňci, mufloni, divoká prasata či jeleni. (Farma Dvorec, 2023)

4.1.6 Pozemská zahrada

V rámci vzdělávacích programů se žáci prvního a druhého stupně základních škol mohou seznámit s netradičními odrůdami ovoce jako jsou zimolezy, muchovníky a další. Součástí je také seznámení se s kuchyňskými a léčivými bylinami. Společnost Pozemská zahrada také nabízí plno kurzů, které se zaměřují na domácí zpracování surovin tradičním způsobem. (Gajdušková, 2022)

4.1.7 Zámecký statek Újezd nade Mží

Farma Zámecký statek nabízí několik různých vzdělávacích programů, které jsou zaměřené na různé oblasti statku. Mezi kurzy se dají najít programy zaměřené na seznámení se se zvířaty na statku zábavnou formou, kdy se žáci setkávají jak s tradičními hospodářskými zvířaty, tak s exotickými druhy. V rámci programu Země plná pokladů se děti seznamují s tím, jak funguje rostlinný život od semínka až po vzrostlé stromy. Mají zde také možnost vyzkoušet si práci zemědělců, geologů, kuchařů či zahradníků. Mezi další zajímavosti, které Zámecký statek nabízí, se řadí i ukázka toho, co se na statcích děje v období podzimu či zimy. (Zámecký statek Újezd nade Mží, 2023)

4.1.8 Farma Moulisových

Farma Moulisových nabízí hned 4 různé kurzy pro děti, aby se seznámily s celkovým chodem farmy. V rámci programu Farmáři se žáci seznámí s farmařením ve stodole, kde se dozví, jak se pěstuje obilí, jak se sklízí a kde se následně uchovává, dále se naučí pečovat o hospodářská zvířata a vyzkouší si, jak se dojí krávy a stlouká se máslo. V průběhu programu Pekaři se žáci seznamují s postupným zpracováním mouky od vypěstování obilí až po mletí mouky a samotnou přípravu pečiva. Kurz Mláďata seznamuje žáky s farmařením ve stodole a samostatnou péčí o hospodářská zvířata, kdy se budou věnovat jejich krmení a péči. Jako poslední program představuje farma Koňáky, při kterém děti seznámí se samotným chovem koní a vším, co k tomu patří – čištění, ukázkou sedláni či svezení se na koni či poníkovi. (Farma Moulisových, 2019)

4.1.9 Biofarma Skřivánek

V rámci vzdělávacího programu pro děti nabízí Biofarma Skřivánek u Klatov možnost seznámit se s jednotlivými chovy hospodářských zvířat, se základy zahradničení a ekologie

v rámci běžného života na zemědělské farmě. Děti se budou učit o zacházení se zvířaty a rostlinami praktickou a zábavnou cestou. V rámci programu je také možnost využít seznámení se s koňmi a jejich pozitivním vlivem na zemědělství i život. (Biofarma Skřivánek, 2022)

4.1.10 Souhrn dat farem provozujících vzdělávací program v Plzeňském kraji

V rámci průzkumu farem a zemědělských podniků v Plzeňském kraji bylo zjištěno, že ze zkoumaných 350 vzorků se pouze 1 % aktivně zabývá vzdělávacími programy pro děti prvního a druhého stupně základních škol.

Graf 3. Farmy se zaměřením na vzdělávání v Plzeňském kraji – zdroj: vlastní zpracování

4.2 Projektový záměr

V rámci praktické části bakalářské práce je zpracován projektový záměr. Ten může mít osnovu, která se skládá z názvu projektu, žadatele projektu a partnera projektu, pokud takový partner existuje. Dále je potřeba vědět, kdy se projekt bude zahajovat, kdy ukončovat a jak dlouho tedy bude trvat. V rámci samotného popisu projektu se uvádí cíl, případně cíle projektu, zdůvodnění potřeby, popis cílové skupiny (na kterou je projekt zaměřen) a její zapojení, motivace a přínos, který pro ni projekt bude mít. Mezi další potřebné údaje se řadí sepsání rizik projektu, která mohou nastat a jejich možných eliminací. Dále je potřeba uvést, jaké aktivity se plánují po ukončení financování projektu z dotace. V rámci dalšího bodu se řeší klíčové aktivity daného projektu, podrobný popis realizace, výstup a případně náklady

na aktivitu. Dále je potřeba představit realizační tým, kdo bude mít jakou pozici, jaké budou mít dané osoby pravomoci a odpovědnosti. Mezi poslední body, které by měl projektový záměr obsahovat, jsou řazeny komentáře k rozpočtu projektu a publicita, tedy to, jakým způsobem bude cílová skupina informována o možnosti zapojení do projektu.

Pro bakalářskou práci jsou vybrány pouze hlavní z výše uvedených bodů. Projektový záměr v rámci bakalářské práce je zaměřen na realizaci mobilní farmy, která má za úkol pomoci žákům prvního a druhého stupně získat základní povědomí a znalosti z oblasti zemědělství hravou formou. Tyto naučně-herní prvky bude možno využít jak na farmě, tak i mimo toto prostředí.

4.2.1 Název projektu

Budoucnost zemědělství v našich rukou – mobilní farma pro vzdělávání mládeže.

4.2.2 Cíle projektu

Hlavním cílem projektu je zvýšení a posílení kvality mimoškolního vzdělávání spolu se zvýšením zájmu a povědomí dětí o zemědělskou a farmářskou činnost pomocí hravé a interaktivní formy. Projekt se zaměřuje na mimoškolní vzdělávání dětí převážně prvního stupně základních škol s ohledem na získání povědomí a různých zkušeností v zemědělství v regionu Klatovy v Plzeňském kraji. Žáci budou mít možnost získat nové vědomosti v oblasti chodu zemědělství, výrobě a pěstování zemědělských produktů, péče o půdu, rostliny a hospodářská zvířata a s tím spojenou ekologii. Tento projekt se soustřeďuje na podporu základních znalostí o zemědělství hravou a interaktivní formou spojenou s možností i vyzkoušení si různých praktických dovedností.

Dílčím cílem projektu je seznámení dětí s různými druhy pěstovaných rostlin, jak a kde vznikají potraviny, různými vůněmi, způsobem, jakým se získávají vajíčka či mléko, ale také například tím, jak se vyrábí sýr či pečivo a co obnáší činnost zemědělců a hospodářů, aby jejich práce byla produktivní a šetrná k životnímu prostředí.

Realizací projektu dojde k rozšíření spolupráce mezi žáky a farmami a díky tomu se bude prohlubovat povědomí o zemědělství a jeho užitku ve společnosti již na prvním stupni základních škol. Tím může přibývat příležitostí pro farmáře a zemědělce pro získání alternativních zdrojů financování hospodářské a zemědělské činnosti pomocí realizací výukových programů na farmách.

Mezi další cíl projektu se řadí zvýšení povědomí o precizním zemědělství, kdy budou představeny možnosti moderního využití technologií zemědělství tak, aby lépe reagovalo na nové požadavky a digitální doby a tím dojde k opětovnému zvýšení atraktivity zemědělství pro mladou generaci.

V rámci projektu dojde k vytvoření tzv. mobilní farmy, která bude obsahovat různé interaktivní prvky, které budou napomáhat dětem v seznamování se se zemědělstvím České republiky a s regionálními produkty. Bude se jednat o herně-výukové materiály, které bude jednoduché složit a moci s nimi jezdit po různých akcích, zaměřených na děti (např. Den dětí, Poznej svého farmáře...), ale také na partnerské farmy, kde bude možné ukázat dětem život v zemědělství a hospodářství přímo v praxi. Mobilní farma bude obsahovat 10 různých stanovišť, která si budou moci děti procházet. Stanoviště budou obsahovat čichové a hmatové hry, spojování souvisejících prvků dohromady, vlastní tvorbu, ale také výuku praktických dovedností, jako je například dojení krav na trenažeru.

4.2.3 Zdůvodnění potřeby

V rámci projektu se očekává zvýšení kvality mimoškolního vzdělávání a zvýšení zájmu a povědomí žáků o zemědělství a farmářství hravou a interaktivní formou. Díky tomu může docházet k rozšíření zájmu o další vzdělávání v rámci zemědělství již mezi dětmi na prvním stupni základních škol. V dnešní době zájem o zemědělství u mladé generace velice upadá a je potřeba zvýšit povědomí o možnostech studia a následné kariéry. Toho se může dosáhnout tím, že se již mladém věku začnou žáci zajímat o to, odkud co pochází, jak se pěstují rostliny, chovají hospodářská zvířata a vznikají potraviny, a zdem jim tyto vědomosti a znalosti budou podávány zajímavou a hravou formou s možností navštívení přímo zemědělských statků a farem.

4.2.4 Popis cílové skupiny

Hlavní cílovou skupinou jsou děti prvního a druhého stupně základních škol, pedagogičtí pracovníci, ale také jednotlivé farmy a zemědělské usedlosti, které se budou chtít zapojit do společného programu v rámci nepedagogického vzdělávání dětí v zemědělství.

Další cílovou skupinou jsou rodiny s dětmi. Mobilní farma je zaměřená také pro širokou veřejnost, aby se dostala zkušenosti a inovace dostaly mezi ostatní zájemce.

4.2.5 **Zapojení a motivace cílové skupiny**

Projekt počítá s aktivní účastí dětí základních škol v rámci jednotlivých stanovišť mobilní farmy, kdy se budou hravou formou seznamovat s jednotlivými aspekty zemědělství a farmářství. V rámci motivace dětí se počítá s různými odměnami a cenami za úspěšně splněné úkoly nebo za vyhraná vítězství v soutěžích. Dále projekt počítá se zapojením spolupráce zemědělských farem a společností v rámci představení jednotlivých úseků hospodaření. Farmy díky tomuto projektu mohou získat lepší propagaci.

4.2.6 **Přínos pro cílovou skupinu**

Žáci prvních a druhých stupňů základních škol si osvojí základní dovednosti a znalosti v rámci zemědělských aktivit. Seznámí se s fungováním farmy, zjistí, jaká zvířata na farmách žijí, jak se o ně starají. Mezi další vědomosti, které si osvojí, jsou plodiny, které se u nás v rámci zemědělství nejčastěji pěstují, ale také ty, které se pěstují méně nebo vzácně a z jakých důvodů. Seznámí se také s různými praktickými dovednostmi, jako je například výroba sýrů, jak se dojí krávy ale také třeba jak poznat jednotlivé stopy zvířat.

4.2.7 **Rizika projektu**

Technickými riziky jsou nedostatky v rámci projektové dokumentace, výběr nekvalitního materiálu pro stavbu mobilní farmy, nedodržení termínu realizace či nekvalitní projektový tým. Mezi právní rizika projektu patří nedodržení podmínek operačního programu, nedodržení právních norem České republiky a Evropské unie. Ve finančních rizicích nalezneme rizika za neobdržení dotace a riziko nedostatku financí. Pro provozní rizika platí nedostatek poptávky po nabízených službách, špatná reklamní propagace, nenaplnění a nedodržení indikátorů.

4.3 **Programy pro dotování projektového záměru**

V rámci této kapitoly dojde k analýze operačních programů v rámci České republiky tak, aby byl následně vybrán ten, který bude moci dotovat výše uvedený projektový záměr. Z výše zmíněných operačních programů (viz. Operační programy České republiky) jsou vybrány ty, které souvisí s uvedeným projektovým záměrem. Ministerstva České republiky rozdělují jednotlivé evropské fondy do několika různých operačních programů. Každý

operační program je zaměřen na jinou oblast a v průběhu daného období se zde uvádějí dané výzvy.

4.3.1 Integrovaný regionální operační program

Jedná se o operační program, který je zaměřen na zkvalitňování života v jednotlivých regionech v rámci České republiky. Na období 2021-2027 má program IROP z evropských fondů vyhrazenou částku ve výši 117,7 miliard Kč. Program cílí na kybernetickou bezpečnost a eGovernment, integrovaný záchranný systém, zelenou infrastrukturu měst a obcí, zlepšení silnic II. třídy, podporu školství v jednotlivých regionech v návaznosti na práci s digitálními technologiemi či přírodní vědy. Mezi další cíle IROPu patří zkvalitnění služeb sociální a zdravotnické infrastruktury, kulturní dědictví a cestovní ruch, komunitně vedený místní rozvoj a čistá a aktivní mobilita. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2021)

4.3.2 Operační program Jana Amose Komenského

OP JAK zajišťuje ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Prioritou pro aktuální období operačního programu Jana Amose Komenského jsou rovné příležitosti a snaha o rozvoj potenciálu každého jedince a podpora společnosti, která bude otevřená a vzdělaná. V rámci svých cílů se OP JAK v tomto období zaměřuje především na výzkum a vývoj, vzdělání a technickou pomoc. Operační program zajišťuje ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a pro období 2021-2027 rozděluje přibližně 90 miliard korun.

V oblasti vzdělávání se operační program zaměřuje převážně na skutečnost, aby jednotlivci dokázali naplno využít svých dosavadních zkušeností a dovedností a aby tak mohli směřovat své síly ke zvýšení a posílení svého vlastního potenciálu v oblasti, která je pro ně zajímavá a lukrativní. Je proto potřeba snažit se vytvořit otevřený vzdělávací systém, který dokáže pružně reagovat na měnící se potřeby nejen studentů, ale také pedagogů. Jednotlivé výzvy jsou určeny pro mateřské, základní, střední i vysoké školy, ale také pro školská zařízení a nestátní neziskové organizace, územní samosprávné celky či výzkumné organizace.

4.3.3 Program Životní prostředí

V rámci operačního programu Životního prostředí se Ministerstvo životního prostředí zaměřuje převážně na lepší kvalitu ovzduší, péči a ochranu přírodní krajiny, zajišťování prevence proti suchu a povodním, ale také zajištění a využití oběhového hospodářství a účinné využívání zdrojů. S tím souvisí také snaha, aby se obnovitelné zdroje energie

využívaly efektivněji a šetrněji. V rámci fondů Evropské unie je v tomto programu možnost čerpat až do výše 61 miliard korun.

4.3.4 Program rozvoje venkova 2014-2020

Program rozvoje venkova v tomto období ještě dobíhá a jsou vypisovány poslední výzvy. Program se zaměřuje na vylepšení ekosystémů, které jsou závislé na zemědělství, investuje do konkurenceschopnosti a vylepšení zemědělských podniků. Mezi další cíle programu patří také snaha o zvýšení zájmu mladých lidí o zemědělskou činnost. Program rozvoje venkova měl k dispozici přibližně 96 miliard korun.

4.3.5 Výzvy

V rámci vybírání toho správného programu je potřeba si přesně specifikovat vytyčené cíle, kterých chce projektový záměr dosáhnout. Jednotlivé programy mají své vlastní internetové stránky, které se pravidelně aktualizují a dodávají se sem stále nové a doplňující informace. V rámci aktualizace dochází k přidávání jednotlivých výzev. Ministerstva výzvy vyhláší postupně. Každá výzva má za cíl podpoření již konkrétní oblasti nebo cílové skupiny v rámci daného tématu. V rámci výzvy jsou definovány podrobné podmínky a kritéria, která jsou potřebná pro získání dotace a také stanovuje finanční rozsah, v jakém je možné daný projektový záměr dotovat. Žadatelé o dotaci jsou povinni vypracovat projektový návrh v souladu s podmínkami výzvy. Následně dochází k vybírání nejvhodnějšího žadatele nebo nejvhodnějších žadatelů podle předem stanovených kritérií. Každý výzva je časově i finančně omezená. Po ukončení výzvy již není možné o dotaci zpětně žádat.

5 Výsledky a diskuse

5.1 Zhodnocení farem se zaměřením na vzdělávací programy

V Plzeňské kraji je přihlášeno 9694 ekonomických subjektů zaměřených na podnikání v rámci zemědělství, lesnictví a rybářství k roku 2021 (Český statistický úřad, 2022). Dle analýzy, kdy bylo vybráno 350 farem a zemědělských subjektů a zjištěno, že pouze 5 z nich se aktivně podílí na vzdělávání žáků prvních a druhých stupňů základních škol, jde spočítat, že se jedná pouze o 1 %. Zájem mladé generace o zemědělství každoročně klesá a dnešní děti a žáci kolikrát ani neví, odkud pochází potraviny, které si běžně kupují v obchodních řetězcích. Zvýšení počtu farem, které by spolupracovaly se školami a mimoškolními vzdělávacími centry, by mohlo vést ke zlepšení povědomí o zemědělství, hospodářství a ekologii. Současně s těmito kroky, zlepšení dostupných informací a propojení nových technologií do zemědělství by mohlo vést ke zvýšení zájmu o toto odvětví.

5.2 Zhodnocení programů vhodných pro projektový záměr

Projektový záměr je směřován na podporu mimoškolního vzdělávání v oblasti zemědělství a na snahu zvýšit zájem mladých lidí o problematiku nejen zemědělství, ale také hospodářství a ekologii. V rámci analýzy jednotlivých programů, které aktuálně probíhají, byly vybrány 4, které by se teoreticky svým zaměřením mohly shodnout s projektovým záměrem.

V rámci postupu při podávání projektů je třeba pravidelně kontrolovat jednotlivé výzvy, které zveřejňují Ministerstva České republiky. Kde dnešnímu dni (21.02.2022) nebyla zveřejněna výzva, která by byla v souladu s projektovým záměrem.

Dle získaných informací z Operačního programu Jana Ámose Komenského bylo zjištěno, že výzva, která bude zaměřená na mimoškolní vzdělávání žáků prvního a druhého stupně základních škol pro nestátní neziskové organizace, bude vypsána ke konci roku 2023.

V rámci dotazování byly také poskytnuty informace k Programu rozvoje venkova 2014-2020 a bylo sděleno, že se předpokládá otevření výzvy v druhé polovině roku 2023.

6 Závěr

Stát se součástí Evropské unie znamenalo pro Českou republiku významný krok a umožnilo jí otevírat nové způsoby financování a dotování různých oblastí, které by jinak tuto možnost neměly, nebo by byly opomíjené.

Cílem bakalářské práce bylo vypracování projektového záměru v oblasti mimoškolního vzdělávání, který by mohl být financován právě z fondů Evropské unie. V praktické části bakalářské práce byly vybrány 4 operační programy, které nejlépe splňují požadavky daného projektového záměru a které se týkají nejen mimoškolního a školního vzdělávání, ale také zemědělské činnosti a rozvoje venkova, což s cílem projektového záměru úzce souvisí.

V průběhu zkoumání jednotlivých výzev programů byli kontaktováni pracovníci zodpovědní za jednotlivé vybrané programy, kteří potvrdili, program Rozvoje venkova a Operační program Jan Amos Komenský by měly ke konci roku 2023 otevírat výzvy, pro které by daný projektový záměr mohl splňovat požadavky na financování.

Sestavit projektový záměr je vždy potřeba tak, aby splňoval dané požadavky a cíle programu, pro které je určen. Je potřeba si uvědomit, že podání projektového záměru patří k činnostem, které je třeba řádně promyslet a připravit se na ně. Součástí podání projektové žádosti je pravidelná analýza jednotlivých výzev několika programů, protože se potvrdilo, že i více programů může napomoci při financování daného projektového záměru a programy se navzájem prolínají různými oblastmi, např. zemědělství, školství, mimoškolní aktivity a regionální rozvoj. Předpokládá se, že projektový záměr navržený v této práci bude podán do některého ze zmíněných programů ve spolupráci se společností Úhlava o.p.s.

8 Bibliografie

- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. 2022.** Unijní programy 2021-2027: DotaceEU.cz. *DotaceEU.cz*. [Online] 04. 13 2022. https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/unijni-programy-2021_2027.
- Agriculture and rural development. 2021.** Rozvoj venkova. *Internetové stránky Evropské komise*. [Online] 3 2021. https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/rural-development_cs.
- Biofarma Košík. 2021.** Agroturistika. *Biofarma Košík, okres Nymburk*. [Online] 3 2021. <http://www.farmakosik.cz/cz/agroturistika/>.
- Biofarma Skřivánek. 2022.** Kroužky a pobyty. *Biofarma Skřivánek*. [Online] 2022. <https://www.biofarmaskrivanek.cz/>.
- 2022.** cor.europa.eu. *Evropský výbor regionů*. [Online] 2022. <https://cor.europa.eu/cs/about/Pages/default.aspx>.
- Český statistický úřad. 2022.** Veřejná databáze; Ekonomické subjekty. *Český statistický úřad, Veřejná databáze*. [Online] 12. 01 2022. [https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-vyhledavani&pvo=ORG001D320201&vyhltext=zem%C4%9Bd%C4%9Blstv%C3%AD&bkt=emVtxJtkxJtsc3R2w60.&z=T&f=TABULKA&katalog=all&u=v1478__VUZEMI__100__3042&&c=v1476~3__RP2021&str=v1401#w=.](https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-vyhledavani&pvo=ORG001D320201&vyhltext=zem%C4%9Bd%C4%9Blstv%C3%AD&bkt=emVtxJtkxJtsc3R2w60.&z=T&f=TABULKA&katalog=all&u=v1478__VUZEMI__100__3042&&c=v1476~3__RP2021&str=v1401#w=)
- Directorate-General for Communication. 2022.** Technical Support Instrument 2023 call. *European Commission website*. [Online] 22. 06 2022. https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/technical-support-instrument/technical-support-instrument-tsi/technical-support-instrument-2023-call_en.
- Directorate-General for EU regional and urban development. 2021.** European Regional Development Fund. *European Commission*. [Online] 20. 03 2021. <https://ec.europa.eu/>.
- Directorate-General for Health and Food Safety. 2022.** EU4Health programme 2021-2027 – a vision for a healthier European Union. *European Commission website*. [Online] 10 2022. https://health.ec.europa.eu/funding/eu4health-programme-2021-2027-vision-healthier-european-union_en.
- Directorate-General for Migration and Home Affairs. 2022.** Asylum, Migration and Integration Fund (2021-2027). *European Commission website*. [Online] 15. 03 2022. https://home-affairs.ec.europa.eu/funding/asylum-migration-and-integration-funds/asylum-migration-and-integration-fund-2021-2027_en.
- Directorate-General for Neighbourhood and Enlargement Negotiations. 2012.** Conditions for membership. *European Commission website*. [Online] 06. 06 2012. https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/conditions-membership_en.
- Doubravský dvůr. 2021.** Návštěva farmy. *Doubravský dvůr*. [Online] 2021. <https://www.doubravskydvur.cz/navsteva-farmy/>.
- EUR-Lex. 2021.** Official Journal of the European Union. *EUR-Lex*. [Online] 6. 30 2021. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32021R1058>.
- European Commission. 2021.** About the Creative Europe Programme. *European Commission website*. [Online] 06 2021. <https://culture.ec.europa.eu/creative-europe/about-the-creative-europe-programme>.
- , 2022. Justice Programme (JUST). *European Commission*. [Online] 2022. <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/programmes/just2027>.

—, 2022. Overview - Instrument for Pre-accession Assistance. *European Commission website*. [Online] 18. 10 2022. https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/overview-instrument-pre-accession-assistance_en.

—, 2022. What is Erasmus+? *European Commission website*. [Online] 10 2022. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/about-erasmus/what-is-erasmus>.

European Investment Bank. 2022. The Asylum, Migration and Integration Fund (AMIF). *fi-compass*. [Online] 15. 11 2022. <https://www.fi-compass.eu/funds/amif>.

European Social Fund Plus. 2022. Social Innovation Match. *European Commission website*. [Online] 11 2022. <https://ec.europa.eu/european-social-fund-plus/en/social-innovation-match>.

European Union's Internal Security Fund. 2022. EU funding programs. *EUCPN*. [Online] 2022. <https://eucpn.org/service/funding>.

Evropská komise. 2022. Evropské strukturální a investiční fondy. *Internetové stránky Evropské komise*. [Online] 13. 10 2022. https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/find-funding/funding-management-mode/2014-2020-european-structural-and-investment-funds_cs.

Evropský výbor regionů. 2022. Shromáždění EU regionálních a místních zástupců. *Evropský výbor regionů*. [Online] 2022. <https://cor.europa.eu/cs/about/Pages/default.aspx>.

Farma Dvorec. 2023. Prohlídka farmy. *farma Dvorec Penzion*. [Online] 08. 02 2023. <https://www.farmadvorec.cz/prohlidky-farmy/>.

Farma Moulisových. 2019. Zážitky pro školy a školky. *Farma Moulisových – Ekologická farma*. [Online] 08 2019. <https://www.farmamoulisovych.cz/pro-skoly-a-skolky/>.

Gajdušková, Alena Anežka. 2022. Kursy, přednášky. *Pozemská zahrada*. [Online] 25. 08 2022. <https://www.pozemskazahrada.cz/kursy-prednasky2/>.

Generální ředitelství pro komunikaci. 2021. Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR). *Internetové stránky Evropské komise*. [Online] 03. 09 2021. https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/european-regional-development-fund-erdf_cs.

—, 2022. Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond. *Internetové stránky Evropské komise*. [Online] 10. 02 2022. https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/european-maritime-fisheries-and-aquaculture-fund_cs.

—, 2018. Jednotný trh, inovace a digitální oblast - právní texty a infopřehledy: Evropská komise. *Internetové stránky Evropské komise*. [Online] 06. 06 2018. https://ec.europa.eu/info/publications/single-market-innovation-and-digital_cs.

—, 2022. Okruhy: kategorie výdajů. *Internetové stránky Evropské komise*. [Online] 28. 02 2022. https://ec.europa.eu/info/strategy/eu-budget/long-term-eu-budget/2021-2027/spending/headings_cs#okruh-2-soudrnost-odolnost-a-hodnoty.

—, 2022. Přínosy rozpočtu EU: Evropská komise. *Internetové stránky Evropské komise*. [Online] 14. 10 2022. https://ec.europa.eu/info/strategy/eu-budget/long-term-eu-budget/2021-2027/benefits-eu-budget_cs.

Generální ředitelství pro zaměstnanost, sociální věci a sociální začleňování. 2022. Program EU pro zaměstnanost a sociální inovace (EaSI). *Evropská komise*. [Online] 22. 09 2022. <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1081&langId=cs>.

Generální sekretariát Rady. 2022. Rozpočet EU. *Rada EU a Evropská rada*. [Online] 08. 11 2022. <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/the-eu-budget/>.

Magic Hill Group. 2022. Nabídka programů. *Magic Hill Group*. [Online] 06. 09 2022. <https://www.magic-hill.cz/skolni-farma/vyukove-cile-a-programy/>.

- MACHÁLEK Petr, ČERNÝ Martin a GROHMANN Dominika. 2014.** *Dotiční politiky EU, Jak napsat dobrou projektovou žádost.* Brno : Masarykova univerzita, 2014. str. 94. 9788021071186.
- Mariya, Gabriel. 2022.** WHAT IS HORIZON EUROPE? *Horizon Europe.* [Online] 15. 11 2022. <https://www.horizon-eu.eu/>.
- Ministerstvo dopravy. 2021.** Operační program Doprava. *Operační program Doprava 2021-2027.* [Online] 2021. <https://www.opd.cz/stranka/OPD-2021>.
- Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky. 2004.** *Průvodce fondy Evropské unie.* Praha : Odbor vnějších vztahů, Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, 2004.
- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. 2022.** 10 kroků k získání dotace. *DotaceEU.cz.* [Online] 2022. view-source:<https://www.dotaceeu.cz/cs/jak-ziskat-dotaci/10-kroku-k-ziskani-dotace>.
- **2021.** 10 kroků k získání dotace. *DotaceEU.* [Online] 2021. <https://www.dotaceeu.cz/cs/jak-ziskat-dotaci/10-kroku-k-ziskani-dotace>.
- **2022.** Evropský sbor solidarity. *DotaceEU.cz.* [Online] 26. 08 2022. [https://dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/unijni-programy-\(1\)/lidske-zdroje,-socialni-soudrznost-a-hodnoty/evropsky-sbor-solidarity](https://dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/unijni-programy-(1)/lidske-zdroje,-socialni-soudrznost-a-hodnoty/evropsky-sbor-solidarity).
- **2022.** Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD - European Agricultural Fund for Rural Developmen. *DotaceEU.* [Online] 2022. [https://www.dotaceeu.cz/cs/ostatni/dulezite/slovník-pojmu/e/evropsky-zemedelsky-fond-pro-rozvoj-venkova-\(eafrd](https://www.dotaceeu.cz/cs/ostatni/dulezite/slovník-pojmu/e/evropsky-zemedelsky-fond-pro-rozvoj-venkova-(eafrd).
- **2021.** Infostránka IROP 2021-2027. *IROP MMR.* [Online] 2021. <https://irop.mmr.cz/cs/irop-2021-2027>.
- **2022.** Integrovaný regionální operační program. *Dotace EU.* [Online] 31. 08 2022. <https://dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/kohezni-politika-po-roce-2020/programy/list/integrovaný-regionální-operacni-program>.
- **2021.** Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky (NSHV). *DotaceEU.cz.* [Online] 7. 7 2021. https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/unijni-programy-2021_2027/vnitřni-zalezitosti/nastroj-pro-financni-podporu-spravy-hranic-a-vizov.
- **2021.** Nástroj pro propojení Evropy 2021–2027 (CEF2): DotaceEU. *DotaceEU.cz.* [Online] 06. 08 2021. [https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/unijni-programy-\(1\)/inovace,-site-a-jednotny-trh/nastroj-pro-propojeni-evropy-2021%E2%80%932027-\(cef2\)](https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/unijni-programy-(1)/inovace,-site-a-jednotny-trh/nastroj-pro-propojeni-evropy-2021%E2%80%932027-(cef2)).
- **2022.** Občané, rovnost, práva a hodnoty. *DotaceEU.cz.* [Online] 31. 03 2022. [https://dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/unijni-programy-\(1\)/lidske-zdroje,-socialni-soudrznost-a-hodnoty/obcane,-rovnost,-prava-a-hodnoty](https://dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/unijni-programy-(1)/lidske-zdroje,-socialni-soudrznost-a-hodnoty/obcane,-rovnost,-prava-a-hodnoty).
- **2021.** Program LIFE. *DotaceEU.cz.* [Online] 04. 05 2021. https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/unijni-programy-2021_2027/zivotni-prostredi-a-klima/program-life.
- **2022.** Program pro jednotný trh: DotaceEU. *DotaceEU.cz.* [Online] 2022. [https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/unijni-programy-\(1\)/inovace,-site-a-jednotny-trh/program-pro-jednotny-trh](https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/unijni-programy-(1)/inovace,-site-a-jednotny-trh/program-pro-jednotny-trh).
- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR., 2022.** Program Digitální Evropa. *DotaceEU.cz.* [Online] 20. 06 2022. [https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/unijni-programy-\(1\)/inovace,-site-a-jednotny-trh/program-digitalni-evropa](https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/unijni-programy-(1)/inovace,-site-a-jednotny-trh/program-digitalni-evropa).
- Rieder, Anna-Sabine. 2022.** europarl.europa.eu. *Fakta a čísla o Evropské unii.* [Online] 06 2022. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/15/evropsky-hospodarsky-a-socialni-vybor>.

—. 2022. Evropský hospodářský a sociální výbor. *Fakta a čísla o Evropské unii*. [Online] 06 2022. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/15/evropsky-hospodarsky-a-socialni-vybor>.

2022. Rozpočet EU. *Rada EU a Evropská rada*. [Online] 08. 11 2022. <https://www.consilium.europa.eu>.

STRNADOVÁ, Zuzana. 2019. *Co by měl vědět příjemce dotace*. Praha : GRADA Publishing, 2019. str. 187. ISBN 978-80-271-2696-5.

Zámecký statek Újezd nade Mží. 2023. Programy pro školy, školky a jiná sdružení. *Žinafa*. [Online] 01 2023. <https://zinafa.cz/skoly-a-skolky/>.

Zemědělská usedlost Bludička. 2021. Návštěva farmy pro MŠ a ZŠ. *Bludička*. [Online] 2021. <https://bludicka.wbs.cz/Pro-deti-MS-a-ZS.html>.

9 Seznam obrázků a grafů

9.1 Seznam obrázků

Obrázek 1. Schéma schvalování rozpočtu EU – zdroj: Evropská komise.....	14
Obrázek 2. Podíl hlavních oblastí politiky ve víceletých finančních rámcích – zdroj: commission.europa.eu	15
Obrázek 3. Platby a čerpání států z rozpočtu EU – zdroj: Aktuálně.cz.....	20
Obrázek 4. Rozdělení jednotlivých subjektů v zemědělství – zdroj Ústav zemědělské ekonomiky	31

9.2 Seznam grafů

Graf 1. Vývoj zemědělských subjektů v krajích ČR – zdroj vlastní zpracování ČSÚ 2022	31
Graf 2. Farmy se zaměřením na vzdělávací programy – zdroj: vlastní zpracování.....	32
Graf 3. Farmy se zaměřením na vzdělávání v Plzeňském kraji – zdroj: vlastní zpracování	35